Vita a jövő nagy kérdéseiről

Döntések az energia- és klímarendszer jövőjéről

Vita a jövő nagy kérdéseiről

Döntések az energia- és klímarendszer jövőjéről

IDŐTARTAM	KOROSZTÁLY	MUNKAFORMA
42–46 perc	9–12. évfolyam	4 csoport + moderált osztályszintű vita

A diákok nem feltétlenül a saját véleményüket képviselik. A csoportok álláspontot kapnak, és azt kell szakmailag a lehető legerősebben megvédeniük.

1 A vita szabályainak ismertetése

5 perc

A tanár az óra elején ismerteti a vita kereteit.

A vita szabályai

1 Álláspontot támadunk, nem embert.
Személyeskedés, gúnyolódás, minősítés nem része a vitának.

2 Minden állítást indokolni kell.
Az, hogy „szerintem ez jobb", önmagában nem érv.

3 El lehet ismerni, ha az ellenfélnek valamiben igaza van.
Ettől egy érvelés nem gyengébb, hanem pontosabb lesz.

4 Hallgasd végig a másik oldalt.
Közbevágni nem lehet.

5 Reagálni kell az ellenérvre.
Nem elég újra elmondani a saját érvet.

6 Nem az nyer, aki hangosabb.
Az számít, melyik oldal érvel következetesebben, és jobban használja a rendelkezésre álló információkat.

Vita a jövő nagy kérdéseiről

Tanári felvezetés

A mai vitában nem egyszerű „igen-nem” kérdéseket fogunk eldönteni.
Olyan helyzeteket vizsgálunk, amelyekkel energetikai szakembereknek, kutatóknak, döntéshozóknak és társadalmaknak ténylegesen foglalkozniuk kell.
Mindkét oldal mellett lehetnek komoly érvek.

2 A vitatéma kihirdetése

2 perc

A tanár kiválaszt egy állítást az alábbi témák közül.
Egy tanórán egy komoly állítást érdemes végigvinni, nem 4–5 témát felületesen érinteni.

01 Adatvédelem kontra hatékony energiarendszer

„Az energiarendszer hatékonyabb és biztonságosabb működése érdekében elfogadható, hogy az energiaszolgáltatók részletes adatokat gyűjtsenek a háztartások fogyasztási szokásairól.”

02 AI és döntési jog az energiarendszerben

„Egy modern villamosenergia-hálózatban bizonyos kritikus döntéseket gyorsabban és biztonságosabban hozhat meg mesterséges intelligencia, mint emberi rendszerirányító.”

03 Elektromos autók mint hálózati energiatárolók

„Az elektromosautó-tulajdonosoknak lehetővé kellene tenniük, hogy járművük akkumulátora szükség esetén energiát tápláljon vissza a villamosenergia-hálózatba.”

04 Kényelem kontra rendszerbiztonság

„Csúcsterhelés idején elfogadható, hogy az energiarendszer pénzügyi ösztönzőkkel vagy előzetes megállapodás alapján befolyásolja, mikor használják a fogyasztók nagy energiaigényű berendezéseiket.”

Vita a jövő nagy kérdéseiről

05 Tudományos bizonytalanság és politikai döntés

„A klímaváltozás mértékével és helyi hatásaival kapcsolatos tudományos bizonytalanság nem indokolhatja a jelentős intézkedések elhalasztását.”

06 Meddig mehet el az állam?

„A klímaváltozás mérséklése érdekében az államnak joga van olyan intézkedéseket bevezetni, amelyek korlátozzák bizonyos egyéni fogyasztási döntéseket.”

07 Technológia vagy életmódváltás?

„A klímaváltozás kezelésében a technológiai fejlődés fontosabb szerepet fog játszani, mint az emberek fogyasztási szokásainak megváltoztatása.”

08 Jelenlegi áldozat a jövő érdekében

„A jelenlegi generációnak akkor is jelentős gazdasági áldozatokat kell vállalnia a klímaváltozás mérsékléséért, ha annak legsúlyosabb következményeit várhatóan nem ő fogja megtapasztalni.”

3 Csoportos felkészülés

10–12 perc

Az osztály négy csoportra oszlik. Mind a négy csoport ugyanarra az állításra készül. Az azonos oldalon álló két csoport külön dolgozik, és lehetőleg más szempontból közelíti meg a kérdést.

1. csoport ☑
egyetért az állítással

2. csoport ☑
egyetért az állítással

3. csoport ☒
nem ért egyet az állítással

4. csoport ☒
nem ért egyet az állítással

Vita a jövő nagy kérdéseiről

Minden csoportnak ezt kell végiggondolnia:

1. Mi a három legerősebb érvünk?
2. Mi lesz várhatóan az ellenfél legerősebb érve?
3. Mit válaszolunk rá?
4. Hol van a saját álláspontunk gyenge pontja?

4 Osztályszintű vita

20–22 perc

Nyitó álláspontok → Keresztkérdések → Szabad vita

Nyitó álláspontok

1. csoport – egyetért: 1,5 perc
2. csoport – egyetért: 1,5 perc
3. csoport – nem ért egyet: 1,5 perc
4. csoport – nem ért egyet: 1,5 perc

A két azonos oldalon álló csoport lehetőleg ne ismételje egymást, hanem más szempontból közelítse meg a kérdést.

Keresztkérdések

Ezután minden csoport egy kérdést intézhet az ellenkező oldalhoz. A másik félnek röviden válaszolnia kell. Összesen kb. 6 perc.

A kérdés célja lehet:

- ellentmondás feltárása,
- egy feltételezés megkérdőjelezése,
- következmény vizsgálata,
- kompromisszum kikényszerítése.

Szabad vita

Kb. 8–10 perc moderált vita.

Vita a jövő nagy kérdéseiről

A tanár szükség esetén ilyen kérdésekkel mélyítheti a vitát:

- Mi történne, ha ezt az elvet minden esetben követnénk?
- Ki viseli ennek a döntésnek a kockázatát?
- Ki profitál belőle?
- Milyen adat vagy bizonyíték változtatná meg az álláspontokat?
- Hol húznátok meg a határt?
- Van olyan feltétel, amely mellett elfogadnátok az ellenkező oldal álláspontját?

5 Zárás

5 perc

1. A vita végén minden csoport kap 30 másodpercet egy záróérvre.
2. Ezután a diákok már a saját véleményük szerint szavaznak az eredeti állításról.

Végül egyetlen közös kérdés:

Mi volt az ellenkező oldal legerősebb érve?